

Riksrevisjonens undersøkelse av saksbehandling i Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker

BAKGRUNN OG MÅL FOR UNDERSØKELSEN

Barnevernloven har som formål å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.

Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker behandler og avgjør saker om tvangstiltak. Saksbehandlingstidene i fylkesnemndene har i mange år vært lengre enn lovens krav. Dette har store konsekvenser for barna, de berørte familiene og barnevernets arbeid.

Målet med undersøkelsen har vært å vurdere saksbehandlingstiden og produktiviteten i fylkesnemndene, og å undersøke årsakene til at det er lang saksbehandlingstid.

Funn og anbefalinger

Saksbehandlingstiden for ordinære saker er ikke i samsvar med sentrale krav i barnevernloven

- Forhandlingsmøte skal avholdes snarest, og hvis mulig 28 dager etter at saken ble mottatt i fylkesnemnda. Fra 2010 til 2014 har gjennomsnittlig saksbehandlingstid økt fra 75 til 89 dager.

Antall dager fra saken er mottatt, til første dag i forhandlingsmøte, årene 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Oslo og Akershus	63,7	88,2	123,8	98,2	84,4
Nordland	97,1	117,1	97,4	92,2	79,8
Troms og Finnmark	70,3	69,8	77,3	74,3	89,3
Trøndelag	77,0	103,1	140,7	111,3	79,0
Buskerud og Vestfold	87,3	100,3	111,7	117,9	89,4
Oppland og Hedmark	75,8	109,8	134,9	128,5	92,7
Østfold	54,4	61,1	71,8	69,5	83,6
Telemark	81,4	57,1	72,5	99,5	67,9
Agder	71,2	56,0	86,6	79,4	88,1
Hordaland og Sogn og Fjordane	89,6	107,3	81,1	95,0	88,1
Møre og Romsdal	91,1	101,3	101,4	111,5	108,0
Rogaland	60,6	97,9	100,1	120,3	116,9
Totalt	75,4	92,2	103,6	102,1	89,3

Grønn = korteste saksbehandlingstid, rød = lengste. Ingen fylkesnemnd har i 2010–2014 vært i nærheten av å oppfylle lovens krav. Det er i perioden store variasjoner i den enkelte nemnd og imellom nemndene.

- I 2014 har nesten 30 prosent av de ordinære sakene med forhandlingsmøte en total saksbehandlingstid på mer enn 16 uker. Raskere prosess i fylkesnemndene vil redusere belastningen på barna og deres pårørende.

Prosentandelen ordinære saker med forhandlingsmøte som er behandlet innenfor ulike tidsintervaller, årene 2010–2014

	Innenfor 6 uker	Mellom 6 og 12 uker	Mellom 12 og 16 uker	Mer enn 16 uker
2010	24,1	36,8	22,0	17,0
2011	17,4	29,1	21,8	31,7
2012	14,6	23,7	21,8	39,9
2013	13,5	25,4	23,0	38,1
2014	14,9	33,4	22,3	29,4

Ifølge loven skal forhandlingsmøte avholdes snarest, og hvis mulig innen 28 dager. Dette, kombinert med at vedtak skal fattes innen to uker, tilsier at saken bør gjennomføres på rett over 6 uker. Tabellen viser at andelen saker som er ferdigbehandlet innen 6 uker, er redusert i perioden. Samtidig var andelen saker som tar mer enn 16 uker, betydelig større i 2014 enn i 2010.

- Antall saker der fylkesnemndene har fattet vedtak, har økt med om lag 30 prosent fra 2010 til 2014.

Fylkesnemndene har blitt mer produktive, men det er fortsatt et potensial for å behandle flere saker

- Fylkesnemndene utnytter ressursene bedre i perioden, og forskjellene mellom nemndene har blitt redusert. Det er likevel mulig å øke produksjonen i enkelte nemnder.
- Riksrevisjonen anbefaler at Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i samarbeid med Sentralenheten for fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker legger til rette for at nemndslederne får økt oppmerksomhet om barnevernlovens muligheter for forenklet saksbehandling, og vurderer om det er behov for økt veiledning og opplæring i denne sammenheng.

Det er svakheter i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets styring og oppfølging av Sentralenheten for fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker

- Undersøkelsen viser at departementet i sin styring og oppfølging har oppmerksomhet på saksbehandlingstid, men at tidene til tross for dette er langt ut over lovens krav.
- Riksrevisjonen anbefaler at Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i samarbeid med sentralenheten
 - tar initiativ til å avklare hvilke tiltak som må iverksettes for at fylkesnemndene skal kunne oppfatte lovens tidskrav til saksbehandling av de ordinære sakene som realistisk og forpliktende
 - sørger for at fylkesnemndene så snart som mulig får et nytt og forbedret saksbehandlingssystem

Sentralenheten for fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker har bedret styringen av fylkesnemndene, men det er fortsatt muligheter for forbedring

- Sentralenheten har blant annet bedret ledelsen og erfaringsutvekslingen i fylkesnemndene, men har ikke lyktes med å utjevne forskjellene i saksbehandlingstider. Forskjellene har økt i perioden, og i 2014 varierte saksbehandlingstiden mellom nemndene med 49 dager.
- Riksrevisjonen anbefaler at Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i samarbeid med sentralenheten videreutvikler virkemidlene for utveksling av ressurser for å redusere de store forskjellene i saksbehandlingstid mellom fylkesnemndene. Dette bør være en særlig viktig oppgave for sentralenheten.